

יבוא, יצוא ומה שביניהם סקירות וחידושים בענייני חוק ומשפט

עו"ד גיל נדל, ראש תחום יבוא, יצוא וסחר בינלאומי במחלקת מיסים ותגמול בכירים

הפיקוח על יצוא בטחוני: פיקוח על ציוד דו-שימושי - הסכם ואסנאר

עו"ד גיל נדל, עו"ד אור כהן-ששון

מטרת חוק הפיקוח על יצוא בטחוני, התשס"ז – 2007 ("החוק"), התקנות והצווים שהותקנו מכוחו, הינה להביא להסדרת הפיקוח על יצוא בטחוני מטעמי בטחון לאומי, מדיניות חוץ, התחייבויות בינלאומיות ושמירה על אינטרסים חיוניים אחרים של מדינת ישראל.

במסגרת החוק, נוסף על הפיקוח החל על ציוד אשר משמש במהותו ובעיקרו לצרכים ביטחוניים, מחיל החוק פיקוח גם על טובין "דו-שימושיים" – טובין המיועדים לשימוש אזרחי אך יכולים לשמש גם לצרכי ביטחון.

הסכם ואסנאר ושיטת הנומנקלטורה

כפי שצוין במאמרנו הקודמים בנושא (ראה קישור מטה), הפיקוח על טובין דו-שימושיים מוסדר במסגרת הסכם ואסנאר, שהינו הסכם בינלאומי שאומץ גם במדינת ישראל. הסכם ואסנאר קובע רשימה מפורטת של טובין אשר נכנסים בגדר המושג "טובין דו-שימושיים". הפיקוח על טובין דו-שימושיים אלו, נועד למנוע חימוש בלתי חוקי של גורמי טרור העלולים לעשות בהם שימוש לרעה – להציג אותם כמיועדים לשימוש אזרחי בעוד שבפועל יעשה בהם שימוש לרעה בכובעם הביטחוני.

הרשימה מסווגת טובין ל-9 קטגוריות העשויות להיחשב כדו-שימושיים:
(1) חומרים מתקדמים; (2) עיבוד חומרים; (3) אלקטרוניקה; (4) מחשבים; (5.1) טלקומוניקציה; (5.2) ביטחון מידע; (6) חיישנים ולייזרים; (7) ניווט ואוויוניקה; (8) ציוד ימי; (9) הנעה וחלל.

כל קטגוריה שכזו מחולקת ל-5 תתי קטגוריות:

- A. ציוד וחלקים
- B. ציוד בדיקה וייצור.
- C. חומרים.
- D. תוכנה.
- E. טכנולוגיה.

כל תת-קטגוריה מחולקת לסעיפים ותתי סעיפים לצורך תיאור מפורט ככל הניתן של הטובין הקיימים אשר נכנסים בגדר הרשימה. הדבר מאפשר ליצואנים לבצע התאמה בין הטובין שברצונם לייצא לבין הטובין המתוארים ברשימה. הרשימה מתייחסת למאות מוצרים ותתי מוצרים.

באופן המתואר לעיל, כל טובין מקבלים קוד "ואסנארי" (נומנקלטורה ע"פ ואסנאר): הקוד מורכב ממספר הקטגוריה הראשית, אחריו תבוא אות לטינית המציינת את תת הקטגוריה, ואחריהם שוב מספר ואות לטינית המציינים את הסעיף ותת הסעיף הספציפיים.

למשל, הקוד 3.B.1.f מתייחס לטובין המוגדרים כטובין מתחום האלקטרוניקה (קטגוריה 3), מסוג ציוד (תת-קטגוריה B) המשמש עבור ייצור מוליכים למחצה (סעיף 1) מסוג ליתוגרפיה (תת-סעיף f).

קוד אוניברסאלי אשר נהוג בכל המדינות החתומות על ההסדר, כולל ישראל, מאפשר התנהלות נוחה בקשר לטובין המפוקחים, שכן אין צורך לקודד או להגדיר טובין של כל יצואן, דבר שהיה כמעט בלתי אפשרי לתפעול, אלא כל שיש לעשות הוא להתאים את הטובין המפוקחים לרשימת ואסנאר ולתרגם אותם לקוד המתאים. באופן זה, ניתן לדבר בשפה אחידה בין כל המדינות החתומות על ההסדר ביחס לאותם טובין.

על אף שהסכם ואסנאר הינו מפורט למדי ומתייחס לטובין רבים, לעתים קרובות מלאכת ההתאמה בין הטובין לאותו "קוד" ואסנאר איננה פשוטה, ולצורך כך מומלץ להיעזר במומחים, הן מתחום הפיתוח והייצור המכירים את הטובין על מאפייניהם, והן במומחים בתחום היצוא המפוקח אשר הינם בעלי ניסיון במלאכת ההתאמה. חשיבות ההסתייעות במומחים גדלה לאור העובדה שהסכם ואסנאר מתעדכן באופן תכוף, ועל כן המצב המשפטי ביחס לטובין עשוי להשתנות מבלי שהיצואן מודע לכך (למשל, טובין שהיו נתונים לפיקוח – כבר אינם מפוקחים, ולהפך).

נקודה חשובה נוספת שיש לציין היא כי קיימות רשימות פיקוח נוספות (בהן נדון ונרחיב במסגרת המאמרים הבאים) אשר עשויות לכלול את אותם טובין דו-שימושיים. בחלק מהמקרים, יידרש היצואן להחזיק ברשימות יצוא תקפים עבור כל אחד ממשטרי הפיקוח, ולא ייצא ידי חובה באם ישיג רישיון אחד בלבד. על כן, גדלה ביתר שאת חשיבות הבחינה היסודית של הטובין המפוקחים והתאמתם למשטרי הפיקוח השונים. כך למשל, קיימים משטרי פיקוח בתחום הנשק הכימי, הביולוגי, והגרעיני, משטרי פיקוח בתחום ההצפנה וכיו"ב.

למאמרים קודמים פרי עטנו בנושא הפיקוח על היצוא הבטחוני, לחצו על הקישורים הבאים:

- יסודות הפיקוח על היצוא הביטחוני;
- העיסוק באמצעי הצפנה ;
- יסודות הפיקוח על היצוא הבטחוני – שלב הרישום והרישוי ;
- יסודות הפיקוח על היצוא הבטחוני – שלב השינוק;
- יסודות הפיקוח על היצוא הבטחוני – שלב הרישוי - חלק 1 ;
- יסודות הפיקוח על היצוא הבטחוני – שלב הרישוי – חלק 2 ;
- הפיקוח על יצוא בטחוני – מהו ציוד דו-שימושי? ;
- הפיקוח על יצוא בטחוני- יצוא כימי, ביולוגי וגרעיני- חלק ראשון ;

* * *

הסקירה לעיל הינה בבחינת תמצית. המידע הכלול בה נמסר למטרות אינפורמטיביות בלבד ואין במידע כדי להיות ייעוץ משפטי. לקבלת פרטים נוספים, אנא פנו לעו"ד גיל נדל - ראש תחום יבוא, יצוא וסחר בינלאומי במחלקת מיסים ותגמול בכירים. בדוא"ל Gill.Nadel@goldfarb.com ו/או בטלפון 03-6089979.